

ТЕМА 6. ПОДВОЄННЯ ТА ПОДОВЖЕННЯ ПРИГОЛОСНИХ

Вправа 1. Замість крапок поставте, де потрібно, пропущені літери відповідно до правил подвоєння приголосних.

Числе...ний, варен...ий, л...ян...ий, бездоган...ий, невин...ий, захоплен...ий, нездолан...ий, вогнян...ий, вогнен...ий, неказан...о, обез...броїти, нескінчен...ий, натхнен...ий, самовід...ан...ий, багатомільйон...ий, священ...ий, шален...ий, незлічен...ий, письмен...ий, незбагнен...ий, бездон...ий, пташин...ий, впевнен...о, змушен...ий, невпин...о, стомлен...ий, востан...є, бе...закон...ість, незрівнян...о, гостин...о, від...ален...ий, воз...єднаний, старан...о, бов...аніти, священ...ик, печен...ий, здійснен...ий, юн...ат, стриман...ий, прихован...о, від...зеркалюватися, зацікавлен...ий, незнан...ий, священ...ик, напружен...ість, зрошен...ий, довгождан...ий, блажен...ий, благословен...ий, свячен...ий, Над...ніпрянина.

Вправа 2. Перепишіть, вставте пропущені букви, визначте наголос. Поясніть написання слів, подібних за звучанням.

Не/оцінен...а ніким робота – не/оцінен...ий скарб, не/впізнан...а мною людина – не/впізнан...а людина, не/казан...е слово – не/казан...а радість, не/скінчен...а вчасно розмова – нескінчен...а розмова, здійснен...е бажання – не/здійснен...а мрія.

Вправа 3. Поставте іменники в родовому та орудному відмінках однини, користуючись правилами подовження приголосних.

Ілля, гілля, сталь, юнь, пригорщ, стійкість, путь, рілля, стаття, тінь, верф, юність, розкіш, нехворощ, міць, суддя, матір, подорож, кров.

Вправа 4. Замість крапок поставте, де потрібно, пропущені літери відповідно до правил подовження приголосних.

Суцвіт...я, попідтин...ю, повноліт...я, повніст...ю, нал...ю, весіл...я, навман...я, узбереж...я, роздоріж...я, папорот...ю, дерт...ю, радіомовлен...я, засил...я, попідвікон...ю, безчест...я, ніч...ю, відкрит...ів, безліч...ю, шерст...ю, Іл...я, мудріст...ю, клун...я, щаст...я, скрин...я, жит...я, жит...євий, лист...я, безліс...я, ріл...я, мід...ю, скатерт...ю, пам'ят...ю, суд...ів, л...ється, постат...ю, повін...ю, молод...ю, молодіст...ю, жовч...ю, у піднебес...і, радіст...ю, стат...єю, ста...ей.

Вправа 5. Перепишіть слова, замість крапок поставте, де треба, пропущені букви; обґрунтуйте написання. Підкресліть

рискою ті слова, в яких відбувається подвоєння приголосних, хвилястою лінією – в яких відбувається подовження.

Корін...я, жмен...я, папорот...ю, безліс...я, тел...я, тведжен...я, лист...я, молодіст...ю, жовч...ю, мудріст...ю, надбудован...ий, підвікон...я, напружен...ість, с...авці, під...аш...я, пі...добрюван...я, міц...ю, юн...ий, крижан...ий, мовлен...я, буквен...ий, дан...ий, нужден...ий, спросон...я, без...системність, На...дніпрянина, пташин...ий, впевнен...о, невпин...о, заповоч...ю, єдніст...ю, л...ється, Поділ...я, Запоріж...я, Поволж...я, дерт...ю, шален...ий, імен...ик, притишен...ий, вітрян...ий, зрошен...ий, безліч...ю, клун...я, бов...аніти, угід...я, скатерт...ю, зіл...ю, піщан...ий, качин...ий, юніст...ю, землян...ий, без...містовний, геран...ю, навман...я, узбіч...я, первоздан...ий, дерев'ян...ий, склян...ий.

Вправа 6. На місці крапок поставте, де потрібно, пропущені букви. Підкресліть слова, де збереглося подвоєння приголосних.

Ас...иміляція, компрес...ор, Ат...ика, профес...ор, кор...ектор, Андор...а, ак...орд, фін..., ан...али, кас...ета, ак...ордеон, Марок...о, ак...умулятор, конгрес..., вет...о, тон...а, Ліс...абон, буд...изм, фортис...имо, грип..., Мек...а, ком...ентатор, бон...а, Гол...андія, дрес...ирувати, бул...а, п'ятитон...ка, ас...орті, ван...а, мот...о, мот...оперегони, біл...ь, ін...овація, кол...оїд, гол...андка, ат...естат, брут...о, сюр...еалізм, Ас...ирія, п'ятитон...ий, крос..., ахіл...есова п'ята, труп...а, Брюс...ель, бар...икада, ал...ея, піаніс...імо, Кентук...і, ім...ігрант, ем...ігрант, Ліл...ь, ан...али, бал...істичний, дур...а, шас...і, Яф...а, ап...еляція, Тор...ічел...і, марок...анець, крос...ворд, Гал...ін..., кор...ектний, інтермец...о, гал...ерея, Арар...ат, бюл...етень, гам...а, барок...о, дес...ерт, стак...ато, новел...а, кол...екція, клас...ицизм, мул...а, гум...анізм, Ельзас..., віл...а, кас...ир, Дік...енс, мір...а, прус...ак, Апен...іни, Пан...ама, Гарон...а, діаграм...а, депрес...ія, ам...іак, нет...о, пан...о, бал...онний, бел...етристика, дол...ар, дон...а, ан...отація, ім...унітет, дис...ертація, кол...ега, ат...аше, бел...адон...а, ат...ракціон, іл...юзія, суф...ікс, стел...аж, диф...узія, ком...юніке, мас...аж.

Вправа 7. Перекладіть подані слова з російської мови на українську. Порівняйте написання слів в обох мовах.

Знання, бассейн, бесследный, уверенность, деревянный, священный, кроссворд, зеленью, туманный, Поволжье, Подолье, ветренный, безветренный, ветряный, чутье, воссоединение, затишье, каменный, ценный, льняной, млекопитающие, вареный, ознакомленный, одиннадцать, распутье, аббревиатура, спросонья, Лиссабон, шестидесятилетие, Будда, судья, соломенный, либретто, Илья, солью, пристанью, спросонья, желчью, контрреволюция, барокко, чутье.

Завдання

1. Поставте подані іменники в орудному відмінку. В якому з варіантів відсутнє подовження приголосних в усіх словах?

- I. Галузь, вісь, загибель.
- II. Заполоч, міць, тінь.
- III. Нехворощ, сіль, мідь.
- IV. Подовження відбувається у двох варіантах.
- V. Подовження не відбувається.

У словах, що подані в завданнях 2-4, визначте:

- чи всі вони відповідають нормам сучасної української літературної мови (якщо так, то позначте цифру V);
- якщо помилка є у двох варіантах – позначте відповідь IV;
- якщо помилка в одному, то позначте в якій саме (I, II, III),

2.

- I. Данний, старовинний, осінній.
- II. Нездоланний, недоторканність, священик.
- III. Недоторканість, денний, статей.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

3.

- I. Ввіссати, золототканий, первозданний.
- II. Бездоганний, шаленний, блаженний.
- III. Роззутий, статтею, Поволжя.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

4.

- I. Беладона, нетто, вето.
- II. Гамма-випромінювання, гама почуттів, інновація.
- III. Мадонна, пруссак, Марокко.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

5. В якому варіанті відбувається лише подвоєння приголосних?

- I. Облич...я, безвин...о, жит...я, молод...ю.
- II. Причин...ий, військ...омат, л...ється, Запоріж...я.
- III. Письмен...ик, спів...ітчизник, страшен...ий, бов...аніти.

6. В якому варіанті відбувається лише подовження приголосних?

- I. Навман...я, імен...ик, жит...євий.
- II. Попід тин...ю, л...ється, суд...ів.
- III. Пригорщ...ю, під...аш...ю, ніч...ю.

7. В якому з варіантів наголос не змінює значення слова?

- I. Марний.
- II. Первісний.
- III. Становий
- IV. Запальний.
- V. Лупа.

8. Визначте варіант з порушенням орфоепічної норми.

- I. Абеткóвий, агроно́мія.
- II. Борóдавка, бúтель.
- III. Ба́рмен, ласу́нка.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилок немає.

У завданнях 9-10 визначте кількість пар, у яких усі слова відповідають лексичній нормі. Позначте цифру, що відповідає такій кількості пар.

9.

- I. Ржаний, житній.
 - II. Податок, налог.
 - III. Клечати, квітчати.
 - IV. Сахатися, жахатися.
 - V. Ображати, кривдити.
- Нормативних: **1, 2, 3, 4, 5.**

10.

- I. Годівниця, годувальниця.
 - II. Удачний, успішний.
 - III. Куліси, лаштунки.
 - IV. Шпаркий, запальний.
 - V. Накопичувати, накоплювати.
- Нормативних: **1, 2, 3, 4, 5.**

У завданнях 11-12 знайдіть речення, яке не потребує редакторського втручання.

11.

- I. Думки з цього приводу були наступні.
- II. Віднині бездоганний вид одягу гарантований: пральний порошок став на 10% дешевше.
- III. 24 серпня на майдані Незалежності ви почуєте привітання Віталія Кличко.
- IV. Не потребують редагування 2 речення.
- V. Усі речення потребують редагування.

12.

- I. У даному випадку мова йдеться не про самі правила, а про виключення з них.
- II. Обабіч дороги росло крислате дерево.
- III. У відділі кадрів лежала його особова справа.
- IV. Не потребують редагування 2 речення.
- V. Усі речення потребують редагування.

У завданнях 13-14 знайдіть іменники, які неправильно називають людей за місцем проживання або національністю, або вкажіть, що помилок немає.

13.

- I. Руминка.
- II. Англійка.
- III. Кіпріотка.
- IV. Іракійка.
- V. Помилок немає.

14.

- I. Сибіряк.
- II. Турчанка.
- III. Серб.
- IV. Киянка.
- V. Помилок немає.

15. Поясніть, чому по-різному пишуться слова: горобиний – горобинний, нескінченний – нескінчений, журавлиний – журавлинний?